

Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden en Ondernemen te Utrecht

Samenvatting van de jaarrekening en bestuursverslag 2019

Inhoudsopgave

Bestuursverslag	2
Balans per 31 december 2019.	7
Staat van baten en lasten over 2019	8

Dit document geeft een kort overzicht van de (financiële) resultaten van de Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden & Ondernemen over het jaar 2019. Aan dit document kunnen geen rechten worden ontleend.

Bestuursverslag

De meest in het oog springende activiteiten voor SKAO in 2019 waren:

- De vaststelling en uitwerking in plannen van aanpak van de nieuwe driejarenstrategie van SKAO: [Ambities en Prioriteiten 2019 – 2021](#).
- De vaststelling van Handboek 3.1 door het CCvD in november, een belangrijke mijlpaal na anderhalf jaar ontwikkeling van de nieuwe versie van het Handboek.
- Het aantal gecertificeerde overheden is in 2019 meer dan verdubbeld. In 2019 zijn de provincie Gelderland en de gemeenten Harderwijk, Bronckhorst, Fryske Marren en Arnhem gecertificeerd. Zowel de [Unie van Waterschappen](#) als VNG hebben een CO₂-Prestieladderprogramma opgericht. Door de 3 [roadshows voor overheden](#), die SKAO samen met 'de koepels' en PIANOo heeft georganiseerd in het land, zijn meer dan 200 medewerkers van overheden geïnformeerd over certificeren op en aanbesteden met de Ladder.
- De bijeenkomst *'hoe de CO₂-Prestieladder een bijdrage kan leveren aan implementatie van afspraken uit het Klimaatakkoord'*, die SKAO in november voor ambtenaren bij het Ministerie EZK organiseerde.

Een beknopt overzicht van 2019 in cijfers:

- Op 1 januari 2020 zijn er 951 certificaathouders. Op 1 januari 2019 waren dit er 890. Er zijn in 2019 107 certificaten afgegeven, een netto groei van 57 certificaten.
- Er zijn een aantal certificaten afgegeven aan, voor SKAO, bijzondere organisaties, zoals [Mercedes-Benz Dealer Bedrijven](#), [Koninklijke Ahrend](#), [gemeente Arnhem](#) en [provincie Gelderland](#).
- In 2019 zijn 43 bedrijven gestegen naar een hoger niveau. Er zijn 4 bedrijven een of meer niveaus gedaald.
- Er zijn op 1 januari 2020 12 Certificerende Instellingen (CI's) bevoegd - allen geaccrediteerd - om bedrijven te certificeren, één minder dan vorig jaar. Lloyd's Register is gestopt.
- Er zijn in 2019 geen klachten ingediend.

1.1 HOOFDACTIVITEITEN SKAO

Het schemabeheer is de kern van het werk van SKAO, waarin veruit het meeste werk zit. Hieronder wordt kort weergegeven wat in het kader van dit schemabeheer in 2019 is gedaan:

Schemabeheer

- Handboek 3.0 is doorontwikkeld. Handboek 3.1 is op 27-11-2019 door het Centraal College van Deskundigen (CCvD) vastgesteld. Op 15-1-2020 is Handboek 3.1 ter beoordeling naar de Raad voor Accreditatie gestuurd.
Proces: Handboek 3.0 is in de zomer van 2017 uitvoerig geëvalueerd. Diverse onderzoeken en de ervaringen van certificaathouders en Certificerende Instellingen zijn in deze evaluatie meegenomen. De evaluatie is tijdens het CCvD op 13-9-2017 besproken en destijds heeft het besloten om Handboek 3.0 niet te wijzigen. In mei 2018 heeft het secretariaat een risicoanalyse gemaakt over het niet aanpassen van de norm. Op basis van de evaluatie en de risicoanalyse heeft het CCvD op 16 mei 2018 besloten om Handboek 3.0 door te ontwikkelen. De belangrijkste veranderingen van Handboek 3.1 zijn:
 - Meer focus op projecten tijdens de audit en de introductie van het 'Projectdossier';
 - Handboek 3.1 is een efficiëntere norm doordat er is gekeken naar elementen in de teksten die niet bijdragen aan de doelstelling van de eisen en de CO₂-Prestieladder;
 - Alle Harmonisatiebesluiten zijn in Handboek 3.1 verwerkt en geïntegreerd.

- Het Centraal College van Deskundigen (CCvD) heeft in 2019 naar tevredenheid gefunctioneerd en is in 2019 vijf keer bijeen geweest. Ten opzichte van 2018 is er een nieuwe partij toegevoegd aan het CCvD, de Unie van Waterschappen.
- Om de uniformiteit in de beoordelingen door de CI's te bevorderen zijn er in 2019 drie Technische Commissies en twee harmonisatiedagen voor auditoren van CI's georganiseerd.
- Het Platform Aanbesteden is in 2019 een keer bij elkaar gekomen om de aanbestedingspraktijken met de Ladder te bespreken.
- De in 2017 door SKAO i.s.m. Stichting Stimular ontwikkelde training voor adviseurs op de CO₂-Prestatieladder is in 2019 twee keer gegeven. 14 adviseurs hebben in 2019 de training gevolgd.
- Accreditatie Verifiërende Instellingen (VI's): De beoordeling van bedrijven op de CO₂-Prestatieladder door de Certificerende Instellingen is volledig onder accreditatie en valt dus onder toezicht van de Raad voor Accreditatie (RvA). Bij één eis uit het huidige Handboek 3.0, de verificatie van de emissie-inventaris, is sprake van controle door een externe Verifiërende Instelling. De RvA verzocht SKAO een aparte accreditatie voor deze verificatie te verzorgen. SKAO heeft in 2018 geanalyseerd wat hiervan de impact is. Vooral vanwege de hoge kosten voor de certificering is besloten om de verificatie in het nieuwe handboek te vervangen door meer en diepgaande controle door de bestaande CI's. De RvA is hiermee akkoord, waardoor dit in Handboek 3.1 is opgelost. Organisaties met een bestaande verificatie-verklaring worden tegemoet gekomen met een overgangstermijn.
- Publicatie [auditdagentabel](#)
- In België werkt men al enige tijd, gedreven vanuit de Belgische aannemers met een certificaat op de Ladder, aan de introductie van de CO₂-Prestatieladder in België. In 2017 en 2018 heeft een technische, een juridische en een organisatorische werkgroep gewerkt aan de implementatie. In mei 2019 is bekend gemaakt dat de Belgische overheden Wallonië, Brussel en Vlaanderen starten met een driejarige pilootfase voor de implementatie van de CO₂-Prestatieladder.

Bestuur

- Het bestuur is twee keer bij elkaar gekomen, in mei en augustus.
- Nico de Vries heeft afscheid genomen als bestuurslid namens Bouwend Nederland en is per 1 januari 2020 opgevolgd door Bart Smolders.

Website en Communicatie

- De website www.skao.nl heeft 7500 actieve gebruikers per maand. Dat is een stijging van 44% ten opzichte van vorig jaar. Dit komt onder andere door meer focus op internetmarketing. Een paar voorbeelden van praktijkverhalen: [Loonbedrijf Van Diepen](#), [gemeente de Fryske Marren](#), [Cultuurbedrijf Ploegmakers](#) en [Lagemaat Sloopwerken](#). Alle praktijkverhalen staan op de [website van SKAO](#).
- In 2019 verschenen er 70 nieuwsberichten op de website en 8 nieuwsbrieven. SKAO heeft 2.040 volgers op [Twitter](#) en 1.280 op [LinkedIn](#).
- De CO₂-Prestatieladder en SKAO verschenen 134 keer in print media. Onder andere in de [Cobouw](#), [Financieel Dagblad](#), en vele vakbladen.
- Jaarlijks voeren we een enquête onder gecertificeerde organisaties uit over de kwaliteit van de dienstverlening/helpdesk, de communicatie (nieuwsbrief en website) en de kwaliteit van het Handboek 3.0. Uit de resultaten blijkt dat een groot deel van gecertificeerde organisaties tevreden is over het gebruik van de CO₂-Prestatieladder.
- SKAO is door [New Business Radio](#) geïnterviewd.

Onderzoek

- In het voorjaar is jaarlijkse [rapportage over Maatregellijst 2018](#) gepubliceerd. Dit geeft een overzicht van alle door de bedrijven genomen CO₂-reducerende maatregelen in 2018 en vergelijkt de resultaten met voorgaande jaren. In 2018 hebben organisaties 15.049 maatregelen uitgevoerd, daarnaast werden er nog eens 6711 maatregelen in de steigers gezet. Dit is een forse stijging ten opzichte van het jaar ervoor.
- In 2017 werden 11.414 CO₂-reducerende maatregelen genomen en bleef het aantal geplande maatregelen steken op 4.749.
- Het in 2018 afgeronde onderzoek 'op weg naar een klimaatneutrale infra', wat SKAO samen met TU Delft als MVI-energieproject (Topsector Energie) uitvoerde, is in 2019 door RVO benoemd als parelproject. Hiervoor is een [korte film](#) over het project gepubliceerd.

1.2 AMBITIES EN PRIORITEITEN 2019 – 2021

De Ambities en Prioriteiten 2019 – 2021 zijn in december 2018 door het bestuur vastgesteld. Hierna heeft SKAO de prioriteiten uitgewerkt in plannen van aanpak, die zijn besproken en vastgesteld door het bestuur in mei 2019. In 2019 zijn de volgende activiteiten uitgevoerd in het kader van dit meerjarenplan:

Impact op projecten zichtbaarder maken en vergroten

SKAO maakt de impact van de CO₂-Prestatieladder op projecten zichtbaarder en vergroot deze door middel van kennisdeling, verbinding van partijen en communicatie. Daarnaast zorgt SKAO ervoor dat de aanpak van de CO₂-Prestatieladder in combinatie met een dialoog en meetlatten op basis van MKI breed bekend is.

Een overzicht van de belangrijkste activiteiten die in het kader van deze prioriteit zijn uitgevoerd:

- Ontwikkeling van Handboek 3.1
- Financiering voor aanpak 'Koplopers uitdagen' verkregen van Rijkswaterstaat. Waarmee een vervolg wordt gegeven aan het in 2018 afgeronde onderzoek 'op weg naar een klimaatneutrale infra' (KNINFRA). De aanpak is grotendeels afgerond en herschreven richting de doelgroep van inkopers.
- De meetlat wegverharding maakt deel uit van de aanpak koplopers uitdagen. De werkgroep voor dit onderwerp heeft de meetlat begin 2019 de afgerond.
- Vervolgens is de werkgroep voor de meetlat brandstof gestart. Hierin zitten diverse brancheorganisaties (BN, VvW, BMWT) en opdrachtgevers (RWS, ProRail, UvW en gemeente). Mede wegens de actualiteit omtrent de stikstofdepositieproblematiek heeft SKAO een [workshop over brandstofregistratie](#) georganiseerd in december, waarbij een breder publiek aanwezig was en waarvan de uitkomsten worden meegenomen in de ontwikkeling van de meetlat brandstof.
- Structurele communicatie over projecten op de website van SKAO, om zichtbaar te maken wat er gebeurt in de praktijk. Enkele praktijkverhalen, ter illustratie: [Van der Ende: 'Samenwerking in de keten essentieel voor echte impact'](#), [Loonbedrijf Van Diepen: 'Het zou mooi zijn als alle gemeenten werken met de CO₂-Prestatieladder'](#) en [Longread: Duurzame innovaties die bijdragen aan een klimaatneutrale infrasector in Nederland](#).

Stimuleren van klimaatneutraliteit en circulariteit

SKAO levert een bijdrage aan het concretiseren van de begrippen klimaatneutraliteit en circulariteit voor organisaties die gebruik maken van de CO₂-Prestatieladder. Daarnaast positioneert SKAO de Ladder binnen het streven naar klimaatneutraliteit en de circulariteit.

Een overzicht van de belangrijkste activiteiten die in het kader van deze prioriteit zijn uitgevoerd:

- SKAO heeft in haar communicatie meer aandacht besteed aan de onderwerpen klimaatneutraliteit en circulariteit. Bijvoorbeeld, [Grondstoffen- en energiebedrijf Meerlanden streeft naar CO₂-reductie en circulariteit](#), [De relatie tussen de CO₂-Prestatieladder en circulariteit onderzocht](#) en Lagemaat: ['We maken echte impact door CO₂ bij anderen te besparen'](#)
- NEVI organiseerde in 2019 (t/m januari 2020) 6 trainingen voor de zorgsector over Maatschappelijk Verantwoord Inkopen. SKAO gaf de training klimaatneutraal inkopen. Er zijn 250 medewerkers van zorginstellingen op deze trainingen afgekomen.
- SKAO heeft een position paper geschreven over 'klimaatvriendelijke circulariteit'.

De CO₂-Prestatieladder als instrument voor implementatie van klimaatbeleid

SKAO zet zich in voor bekendheid van de Ladder als CO₂-managementsysteem voor structurele en ambitieuze CO₂-reductie. SKAO intensificeert de aandacht voor het certificeren van overheidsorganisaties en voor de rol die de CO₂-Prestatieladder kan spelen bij de uitvoering van het Klimaatakkoord en bij de handhaving van milieuwetgeving.

Een overzicht van de belangrijkste activiteiten die in het kader van deze prioriteit zijn uitgevoerd:

- Urgenda heeft een [40puntenplan](#) gepresenteerd, een pakket maatregelen als handreiking aan het kabinet om te laten zien dat 25% CO₂-reductie voor eind 2020 mogelijk is. De CO₂-Prestatieladder is een van deze maatregelen.
- Samen met 'de koepels' (PIANOo, VNG, IPO, Unie van Waterschappen en Klimaatverbond Nederland) organiseerde SKAO 3 roadshows voor overheden in oktober. Hiermee zijn meer dan 200 medewerkers van overheden geïnformeerd over certificeren op en aanbesteden met de Ladder.
- SKAO organiseerde in november de bijeenkomst voor ambtenaren bij het Ministerie EZK 'hoe de CO₂-Prestatieladder een bijdrage kan leveren aan implementatie van afspraken uit het Klimaatakkoord', waarbij de link werd gelegd tussen de Ladder en implementatie van afspraken uit het Klimaatakkoord op het gebied van personenmobiliteit, milieuwetgeving en de voorbeeldrol van de overheid.
- [Verlenging alternatieve invulling EED Energie-Audit](#): de CO₂-Prestatieladder is in 2019 verlengd als alternatieve invulling voor de EED Energie-Audit, tot en met eind 2023. SKAO heeft geïnformeerd of de CO₂-Prestatieladder ook een alternatieve rol kan spelen met betrekking tot de Informatieplicht, daar bleek geen ruimte voor in de huidige periode.
- SKAO begeleidde een [Community of Practice](#) van de Unie van Waterschappen, waaraan 7 waterschappen deelnamen. 4 van deze waterschappen zitten momenteel (in een vergevorderde fase) in het certificeringsproces. De andere CoP-leden bereiden besluitvorming over de certificering voor.
- De [Praktische Gids voor Overheden](#) is gepubliceerd. SKAO heeft samen met de reeds (bijna) gecertificeerde overheden, hun Certificerende Instellingen en hun adviseurs de Praktische Gids voor Overheden opgesteld. De gids is bedoeld om overheden op weg te helpen bij de certificering op niveau 3 van de CO₂-Prestatieladder. De Praktische Gids voor overheden is mede mogelijk gemaakt door het Ministerie Infrastructuur & Waterstaat, Unie van Waterschappen, Interprovinciaal Overleg en Vereniging van Nederlandse Gemeenten.
- SKAO heeft een notitie over internationale ontwikkelingen en kansen gemaakt en besproken met het bestuur.

Ambitieuze norm met efficiënte administratie

SKAO ontwikkelt de CO₂-Prestatieladder door met oog voor de wensen van gebruikers en met het oog op wat er nodig is om de klimaatdoelstellingen te halen.

Een overzicht van de belangrijkste activiteiten die in het kader van deze prioriteit zijn uitgevoerd:

- Afronding Handboek 3.1: 2019 heeft in het teken gestaan van de doorontwikkeling naar Handboek 3.1. In november heeft het CCvD akkoord gegeven op het Handboek waarna SKAO in januari 2020 Handboek 3.1 ter goedkeuring heeft voorgelegd aan de RvA.

Een van de belangrijkste uitgangspunten van Handboek 3.1 is een efficiëntere administratie: de toelichting van 4 eisen is hierdoor significant aangepast.

2.1. BALANS PER 31 DECEMBER 2019

(na voorstel resultaatbestemming)

	Ref.nr	31 december 2019	31 december 2018
Activa			
(in euro's)			
Vlottende activa			
Vorderingen	2.4.1	65.602	169.898
Liquide middelen	2.4.2	351.611	370.151
Totaal activa		<u>417.213</u>	<u>540.049</u>
Passiva			
Vastgelegd vermogen	2.4.3	340.443	269.752
Voorzieningen	2.4.4	0	225.000
Schulden op korte termijn	2.4.5	76.770	45.297
Totaal passiva		<u>417.213</u>	<u>540.049</u>

2.2. STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2019

		<i>Begroting 2019</i>	<i>Werkelijk 2019</i>	<i>Werkelijk 2018</i>
(in euro's)				
Baten				
CO2 Prestatieladder	2.5.1	720.700	769.988	685.265
Subsidie	2.5.2	25.000	20.661	18.183
Rentebaten		0	0	-329
Totaal Baten		<u>745.700</u>	<u>790.649</u>	<u>703.119</u>
Lasten				
Lasten uit hoofde van de doelstelling	2.5.3	132.500	169.906	145.272
Kosten personeel en organisatie Klimaatbureau	2.5.4	596.400	611.400	568.000
Algemene kosten	2.5.5	16.000	19.448	12.192
Rentelasten	2.5.6		31.674	0
Totaal kosten		<u>744.900</u>	<u>832.428</u>	<u>725.464</u>
Resultaat voor vennootschapsbelasting			-41.779	-22.345
Vennootschapsbelasting	2.5.7		-112.530	0
Resultaat		<u>800</u>	<u>-154.309</u>	<u>-22.345</u>
Bestemming resultaat				
Toevoeging (+) / Onttrekking (-) aan bestemmingsreserve programma			-154.309	-22.345